

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ

Анотація. У статті розглянуто основні виклики та загрози сучасної терористичної діяльності, її характерні особливості. Визначено, що у зв'язку з стрімким розвитком новітніх технологій відбулась трансформація тероризму. Проаналізовано вплив на політику держав та засоби протидії. У статті наведені дані Національного Консорціуму з вивчення тероризму Держдепартаменту США. Було проаналізовано, що останнім часом прослідковується тенденція до збільшення кількості терористичних актів та кількості жертв. Окрім цього, у статті розглянуто поняття та підходи до визначення термінів тероризму, міжнародного тероризму.

Ключові слова: тероризм, міжнародний тероризм, безпека, політика.

Аннотация. В статье рассмотрены основные вызовы и угрозы современной террористической деятельности, ее характерные особенности. Определено, что в связи со стремительным развитием новейших технологий, состоялась трансформация терроризма. Проанализировано влияние терроризма на политику государств и средства противодействия. В статье представлены данные Национального Консорциума по изучению терроризма Госдепартамента США. Проанализировано, что в последнее время прослеживается тенденция к увеличению количества террористических актов и количества жертв. Кроме этого, в статье рассмотрены понятия и подходы к определению терроризма, международного терроризма.

* аспірант кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Науковий керівник: Даниленко С.І., доктор політичних наук, завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій

Ключевые слова: терроризм, международный терроризм, безопасность, политика.

Annotation. *This article discusses the main challenges and threats of modern terrorism and its characteristics. It was determined that due to the rapid development of new technologies, a terrorism has been transformed. The influence of terrorism on policy and terrorism countermeasures were reviewed. The article presents data from the National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism of US State Department. It was stated that the number of terrorist attacks and the number of victims tend to increase. In addition, the article discusses the concepts and approaches to definitions of terrorism and international terrorism.*

Keywords: *terrorism, international terrorism, security, policy.*

Постановка проблеми. Останнім часом міжнародний тероризм перетворився в одну з глобальних проблем сучасності, та являється дестабілізуючим фактором всієї світової спільноти. Тероризм і екстремізм несуть в собі все більше загрози, тягнуть за собою значні політичні, економічні та моральні наслідки, здійснюють сильний психологічний вплив на населення, забирають життя багатьох людей. Активно прослідковується тенденція до ескалації терористичної діяльності. При цьому розширюються її масштаби, ускладнюється характер, зростає чисельність терактів, стають більш різноманітними їх форми, об'єкти і цілі.

Мета статті – визначити сучасні особливості міжнародного тероризму, його виклики та загрози, що з'явилися в результаті трансформації тероризму в цілому.

Стосовно визначення поняття тероризм є багато варіантів та думок. Так, професор Р. Фалк дає два визначення: «Будь-який тип політичного насильства, що не має адекватного морального і юридичного виправдання, незалежно від того, хто до нього вдається - революційна група або уряд»;

«Політичний екстремізм, вдається до насильства без розбору або до насильства проти невинних особистостей». Зрозуміло, що ці визначення, як і будь-які інші, є досить умовними. Держдепартаментом США був наданий такий варіант визначення: «Заздалегідь обдумане, політично мотивоване насильство, що застосовується субнаціональними групами або підпільними державними агентами проти мішеней, які не беруть участі у військових діях» [1]. Об'єктивно тероризм являє собою складне, багатовимірне, багаторівневе явище, що посягає на різні сфери життєдіяльності людей різними способами. Міжнародний тероризм виходить за рамки загальноприйнятих державних кордонів та являє систему структурних зв'язків між терористичними організаціями та іншими суб'єктами терористичної діяльності.

В соціально-політичній сфері міжнародний тероризм відображає конфліктну взаємодію різних сил, в основі якої, як правило, лежить боротьба за владу або володіння матеріальними та духовними цінностями [2].

Згідно з даними Національного Консорціуму з вивчення тероризму Держдепартаменту США, в 2015 році було зареєстровано 11,774 терористичних атак по всьому світу, в результаті чого загалом загинуло 28,300 людей та 35,300 було поранено. Також, за даний проміжок часу 12,000 людей було викрадено або взято в полон. В 2015 році терористичні акти відбувались в 92 країнах світу. Втім, вони були географічно сконцентровані в певних регіонах. Більш ніж 55% терористичних атак відбулися в 5 країнах (Ірак, Афганістан, Пакистан, Індія, та Нігерія), 74% загиблих внаслідок тероризму були з п'яти різних країн (Ірак, Афганістан, Нігерія, Сирія, Пакистан) [3].

З кожним роком спостерігається тенденція збільшення кількості терористичних актів та кількості жертв. Це пов'язано перш за все з трансформацією тероризму. Чим же характеризується сучасний тероризм? Якщо в минулому індивідуальний або груповий тероризм був географічно локалізований, то в даний час сталася свого роду його глобалізація. Також, в терористичні групи стали об'єднуватися представники різних

національностей і різних країн, ці групи діють як на території держави перебування, так і далеко за його межами. Сучасний тероризм відрізняє висока організованість та існування єдиного керуючого центру. У той же час існують і мережеві структури, слабо або майже не пов'язані один з одним і глибоко законспіровані групи, націлені на певні завдання, а також "сплячі групи", що активізуються в потрібний момент.

На сьогоднішній день тероризмом використовуються всі останні наукові досягнення, докладаються зусилля щодо забезпечення і використання бактеріологічної, хімічної і ядерної зброї. Також широко використовуються засоби масової інформації та Інтернет, як для залучення до себе уваги, так і для залякування людей та підтримки стану страху.

Особливістю глобалізованого тероризму є спонтанне формування абсолютно незалежних екстремістських груп, не пов'язаних з будь-яким центром. Подібні спонтанні групи виявити практично неможливо. Тактику і способи проведення терактів такі люди черпають з Інтернету та засобів масової інформації [4].

Розвиток сучасних Інтернет-технологій суттєво вплинув на трансформацію загроз та викликів тероризму. Інтернет надає можливість встановлення прямих рівноправних зв'язків між виробником і споживачем, дозволяючи обходитися без участі посередника і без конкуренції. Новітні технології постійно вдосконалюються, та нарощують потужність цифрових засобів здійснення терористичної діяльності.

В даний час Інтернет стає потужним інструментом в руках екстремістських організацій і терористичних угруповань. Цьому сприяє специфіка глобальної мережі, яка надає в розпорядження терористів такі переваги, як простота доступу, незалежність від географічного розташування, необмежена потенційна аудиторія, висока швидкість передачі інформації, труднощі контролю з боку правоохоронних органів і спецслужб.

Однією з головних завдань, що вирішуються екстремістами за допомогою Інтернету, є максимально широке висвітлення терористичних

атак з прив'язкою їх до ідеологічних посилів екстремістів і залякуванням суспільства. Інтернет виступає як ефективний засіб інформаційного впливу на населення, особливо з огляду на той факт, що сучасні ЗМІ в своїй роботі все частіше використовують його матеріали. Масова пропаганда є одним з основних напрямків діяльності терористів в Інтернеті. Вони широко застосовують засоби психологічної війни, в тому числі дезінформацію, залякування, маніпуляцію суспільною свідомістю, підміну понять і фактів.

Розширення і поглиблення загроз міжнародного тероризму змушує світову спільноту шукати різні засоби і способи протидії цій глобальній загрозі. Сюди можна віднести і юридичний аспект, і нарощування потужності силових структур, і використання науково-технічних досягнень щодо запобігання терактів, пошук джерел по фінансуванню і створення матеріально-технічної бази антитерористичних організацій. Міжнародний тероризм представляє загрозу як для міжнародного правопорядку і міждержавних відносин, так і для міжнародної безпеки і міжнародних інтересів держав. Залежно від характеру скоєних терористичних акцій, даний вид тероризму може досить серйозно зачіпати і внутрішньополітичні інтереси окремих країн та політичних організацій. У зв'язку з цим попередження або припинення терористичних актів обумовлює необхідність співпраці держав у захисті їхніх спільних інтересів [5].

Враховуючи даний фактор, ще в 1994 році була прийнята Декларація про заходи щодо ліквідації міжнародного тероризму. В ній зазначено, що держави зобов'язані виконувати зобов'язання щодо боротьби з міжнародним тероризмом, і їм настійно пропонується вжити ефективних і рішучих заходів згідно з відповідними положеннями міжнародного права і міжнародних стандартів прав людини для якнайшвидшої і остаточної ліквідації міжнародного тероризму. Заходи включають утримання від організації терористичної діяльності, забезпечення затримання та судового переслідування осіб, які вчинили терористичні акти, прагнення до укладання угод з метою запобігання міжнародному тероризму та інше [6].

Висновки. Тероризм на сьогоднішній день є реальною та небезпечною загрозою для світового співтовариства. Міжнародний тероризм не знає кордонів та має здатність впливати як на внутрішні інтереси країн, так і на міждержавні відносини. У зв'язку з розвитком новітніх технологій відбулась трансформація сучасного тероризму, є тенденція до збільшення терористичних актів та кількості жертв. Боротьба з тероризмом є не тільки складним і заплутаним, але і довгостроковим завданням. Тому сьогодні особливо актуальною стає проблема створення світових, регіональних і національних систем колективної безпеки. Виникла політична необхідність і економічна доцільність формування життєздатної, міжнародної, колективної системи, яка буде здатна протистояти будь-якій внутрішній і зовнішній військовій експансії і тероризму.

Список використаних джерел

1. Понятие терроризма и его современные разновидности. Понятие «терроризма» и методологические проблемы его изучения [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.politictime.ru/potis-339-1.html>.
2. Журавель В. П. Терроризм и некоторые подходы к борьбе с ним. Организованный терроризм и организованная преступность. / В. П. Журавель., 2002.
3. National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism: Annex of Statistical Information [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2015/257526.htm>.
4. Кожушко Є. П. Современный терроризм: анализ основных направлений / Є. П. Кожушко. – Минск, 2000.
5. Терроризм определения, сущность, признаки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prosvet-team.ru/terrorizm-opredeleniya-sushnost-priznaki/>.

6. Декларация о мерах по ликвидации международного терроризма
[Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/terrdecl.shtml.